

Eugeniusz Pugacewicz

**NAZIEMNE GNIAZDO GAŚIORKA *LANIUS COLLURIO*
NA PÓLNOCYM PODLASIU**

29 VI 1978 koło wsi Chytra (gm. Hajnówka) znalazłem gniazdo gąsiorka *Lanius collurio* umieszczone na ziemi, które znajdowało się w terenie otwartym, przy polnej drodze biegnącej wzdłuż podnóża nasypu kolejowego, wysokiego w tym miejscu na około 2 m. Od strony drożki było osłonięte wysoką na 1 m brzoźką. Otaczały je niezbyt gęste trawy o wysokości ok. 35 cm. Od góry nie było niczym osłonięte. Gniazdo było oddalone o kilkanaście metrów w kierunku wschodnim od 3-hektarowego zadrzewienia liściastego z bujnym runem i podszytem. Między tym zadrzewieniem i gniazdem rosło kilka małych krzaczastych wierzb. W odległości ok. 150 m w kierunku

wschodnim od gniazda zaczynał się świerkowy pas wiatrochronny w postaci okresowo strzyżonego żywopłotu. Gniazdo było ulokowane w płytkim dołku. Jego krawędzie wystawały na 1-2 cm ponad powierzchnię gruntu. Od typowych gniazd gąsiorka odróżniało się znacznie cieńszymi ściankami, o grubości ok. 1 cm. Przy pobieżnym oglądzie przypominało gniazdo trznadla *Emberiza citrinella*. W dniu wykrycia było w nim 6 piskląt w wieku 7-8 dni, a w pobliżu silnie niepokoiła się para dorosłych.

Opisane gniazdo było jedynym posadowionym wprost na ziemi spośród 352 gniazd gąsiorka znalezionych na północnym Podlasiu (dane własne niepubl.). Pozostałe były ulokowane ponad powierzchnią gruntu, na wysokości 0,1-5,1 m ($\bar{\chi}=1,2$ m). W krajowym piśmiennictwie jedynie Kuźniak (1991) wspomina o dwóch gniazdach gąsiorka ulokowanych na ziemi pomimo, że gąsiorek był w Polsce nierzadkim obiektem badań, np. (Sokołowski 1958, Gotzman i Jabłoński 1972, Dyrz *et al.* 1991, Goławski 2007). W Europie dwa takie przypadki stwierdzono w Niemczech (Münster 1958, Passelt 1958) i Finlandii (von Haartman 1966). Według Dementieva i Gladkova (1954) między innymi na ziemi gniazdował wschodniosyberyjski podgatunek *L. collurio cristatus*, który obecnie jest uznawany za odrębny gatunek – dzierzbę brązową *Lanius cristatus* (Mielczarek i Cichocki 1999). Formozov *et al.* (1950) cytują Somova (1896), który znalazł gniazdo gąsiorka na ziemi w okolicy bogatej w miejsca umożliwiające posadowienie go ponad powierzchnią gruntu. W pobliżu opisanego w tym doniesieniu gniazda również było wiele takich możliwości. Zatem gąsiorki lokując gniazdo na ziemi nie zostały do tego zmuszone brakiem odpowiednich krzewów i drzew w rewirze łęgowym.

Literatura

- Dementiev G. P., Gladkov N. A. (red.). 1954. *Pticy Sovetskogo Sojuza*. 6. Sovetskaja Nauka. Moskwa.
- Dyrz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. 1991. *Ptaki Śląska. Monografia faunistyczna*. Uniwersytet Wrocławski.
- Formozov A. N., Osmolovskaja V. I., Blagosklonov K. N. 1950. *Pticy i vrediteli lesa*. Moskwa.
- Goławski A. 2007. *Wielkość i umieszczenie gniazd gąsiorka Lanius collurio w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski*. Not. Orn. 48: 273-277.
- Gotzman J., Jabłoński B. 1972. *Gniazda naszych ptaków*. PZWS, Warszawa.
- Von Haartman L. 1966. *The nesting habits of Finnish birds*. I. Passeriformes. Com. Biologicae 32: 1-187.
- Kuźniak S. 1991. *Breeding ecology of the Red-Backed Shrike Lanius collurio in the Wielkopolska region (Western Poland)*. Acta Orn. 26: 67-83.
- Mielczarek P., Cichocki W. 1999. *Polskie nazewnictwo ptaków świata*. Not. Orn. 40, zeszyt specjalny.
- Münster W. 1958. *Der Neuntöter oder Rotrückengewürger*. Wittenberg Lutherstadt.
- Passelt R. 1958. *Bodennest des Rotrückengewürgers*. Falke 5, 5: 177.
- Sokołowski J. 1958. *Ptaki ziem polskich*. I. PWN, Warszawa.

Adres autora:

ul. Botaniczna 3, 17-200 Hajnówka

**A NEST OF THE RED-BACKED SHRIKE *LANIUS COLLURIO* BUILT
ON THE GROUND IN THE NORTHERN PODLASIE REGION**

Summary

On 29 June 1978, a nest of the Red-backed Shrike *Lanius collurio* placed directly on the ground was found near the village of Chytra (NE Poland). It contained 6 nestlings 7-8 days old. In the neighbourhood there were shrubs and trees suitable for placing the nest in them above the ground level. This is one of few cases of such nest location in Europe.